

სახელმწიფო აუდიტის სამსახური

მოხსენება

საქართველოს 2022 წლის
სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების
წლიური ანგარიშის შესახებ

მოკლე მიმოხილვა

შინაარსი

ძირითადი ეკონომიკური და
ფისკალური მაჩვენებლები

4

1 სახელმწიფო ბიუჯეტის
შესრულების ტენდენციები

5

2 მაკროეკონომიკური
პროგნოზირებისა და ფისკალური
რისკების რეალიზების ანალიზი

7

2.1 მაკროეკონომიკური გარემოს
მიმოხილვა

7

2.2 მაკროეკონომიკური და ფისკალური
რისკების რეალიზების ანალიზი

8

2.3 ფისკალური წესების შესრულების
მდგომარეობა

11

3 სახელმწიფო
ბიუჯეტის შემოსავლები

14

4 ბიუჯეტის გადასახდელების
შესრულების ანალიზი

15

4.1. ასიგნებების დაზუსტება და
ათვისება

17

4.2. საინვესტიციო პროექტების
მართვა

18

4.3. საჯარო სამართლისა
და არასამეწარმეო
(არაკომერციული) იურიდიული
პირები

21

4.4. პროგრამული ბიუჯეტირება

23

5 სახელმწიფო
ფინანსური აქტივების მართვა

24

5.1. ვალუტა და დეპოზიტები

24

5.2. სესხები

24

5.3 აქციები და სხვა კაპიტალი

28

6 მთავრობის ვალი

29

6.1 მთავრობის ვალი

29

6.2. მთავრობის საგარეო ვალი

30

6.3. მთავრობის საშინაო ვალი

31

6.4. მთავრობის ვალის მომსახურებისა
და დაფარვის ხარჯები

32

7 სახელმწიფო აუდიტის
სამსახურის მიერ გაცემული
რეკომენდაციების შესრულების
მდგომარეობა

34

ძირითადი ეკონომიკური და ფისკალური მაჩვენებლები

	2018 წ.	2019 წ.	2020 წ.	2021 წ.	2022 წ.	
მაკროეკონომიკური მაჩვენებლები						
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	44,599	49,253	49,267	60,003	71,754	
ეკონომიკური ზრდა	4.8%	5.0%	-6.8%	10.5%	10.1%	
საშუალო ინფლაცია	2.6%	4.9%	5.2%	9.6%	11.9%	
საგარეო სავაჭრო სალდო (მლნ აშშ დოლარი)	-5,982	-5,721	-4,709	-5,857	-7,996	
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები (მლნ აშშ დოლარი)	1,352	1,352	590	1,242	2,000	
ფულადი გზავნილები (მლნ აშშ დოლარი)	1,580	1,733	1,886	2,350	4,372	
მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი მშპ-სთან	6.8%	5.8%	12.5%	10.4%	4.1%	
ფისკალური მაჩვენებლები						
შემოსულობები (მლნ ლარი)	12,693	13,252	18,042	18,378	20,529	
გადასახდელები (მლნ ლარი)	12,590	13,470	16,175	19,808	20,163	
ნაშთის ცვლილება (მლნ ლარი)	103	-217	1,868	-1,430	366	
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	9,696	9,666	9,365	11,439	14,977	
ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტი მშპ-სთან	0.7%	2.6%	9.0%	6.2%	2.1%	
სახელმწიფო ვალის მოცულობა (მლნ ლარი)	17,795	20,623	30,835	31,216	29,655	
მთავრობის ვალის მოცულობა (მლნ ლარი)	17,349	19,916	29,672	29,812	28,538	
ვალის წესის მაჩვენებელი	38.9%	41.2%	61.0%	50.3%	40.3%	

1. სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ტენდენციები

2022 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის თავდაპირველი კანონით შემოსულობები 19.4 მლრდ ლარით, გადასახდელები კი 19.2 მლრდ ლარით განისაზღვრა. კანონში განხორციელებული ორი ცვლილებით შემოსულობების გეგმური მაჩვენებელი ჯამურად 1.1 მლრდ ლარით (5.6%-ით), გადასახდელების კი 1.0 მლრდ ლარით (5.3%-ით) გაიზარდა.

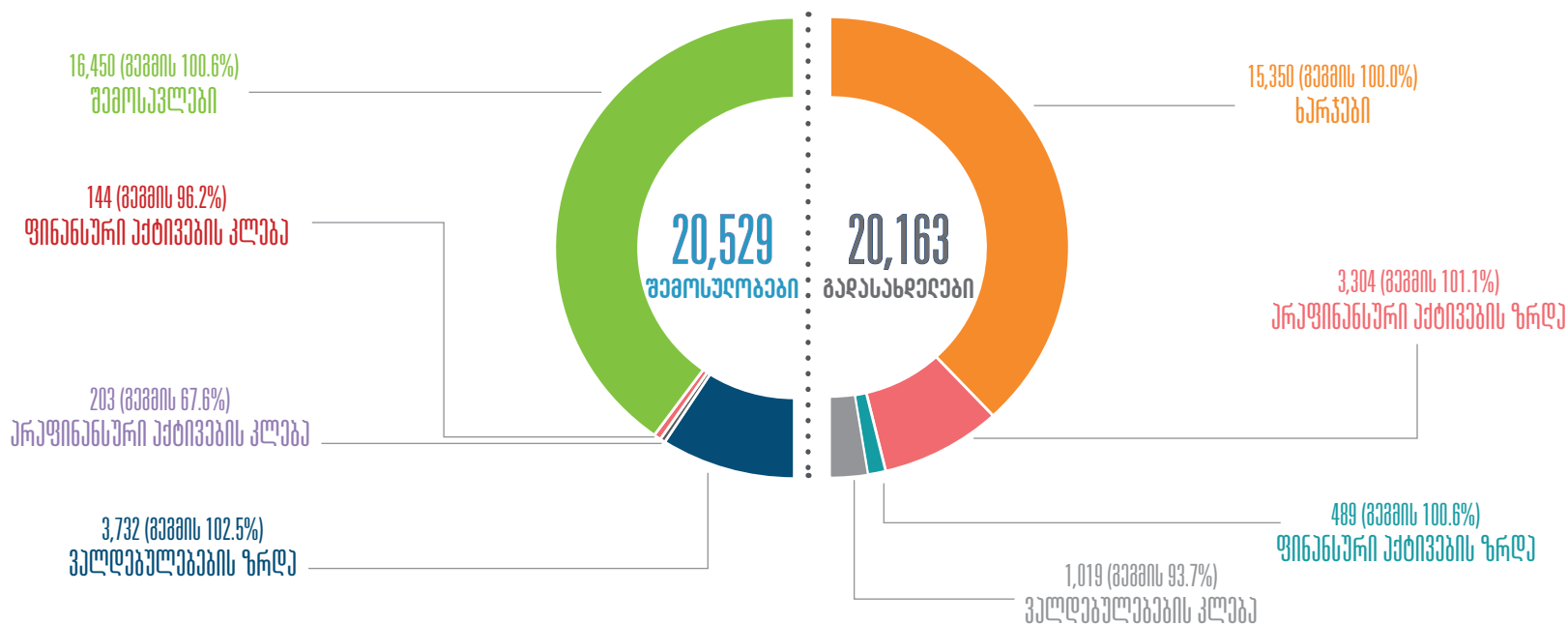
შემოსულობებისა და გადასახდელების ფაქტობრივმა მაჩვენებლებმა, შესაბამისად, 20.5 მლრდ ლარი და 20.2 მლრდ ლარი შეადგინა. 2022 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთის მოცულობა 882 მლნ ლარიდან 1.2 მლრდ ლარამდე გაიზარდა.

ცხრილი 1. სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლების შესრულება - 2022 წ. (მლნ ლარი)

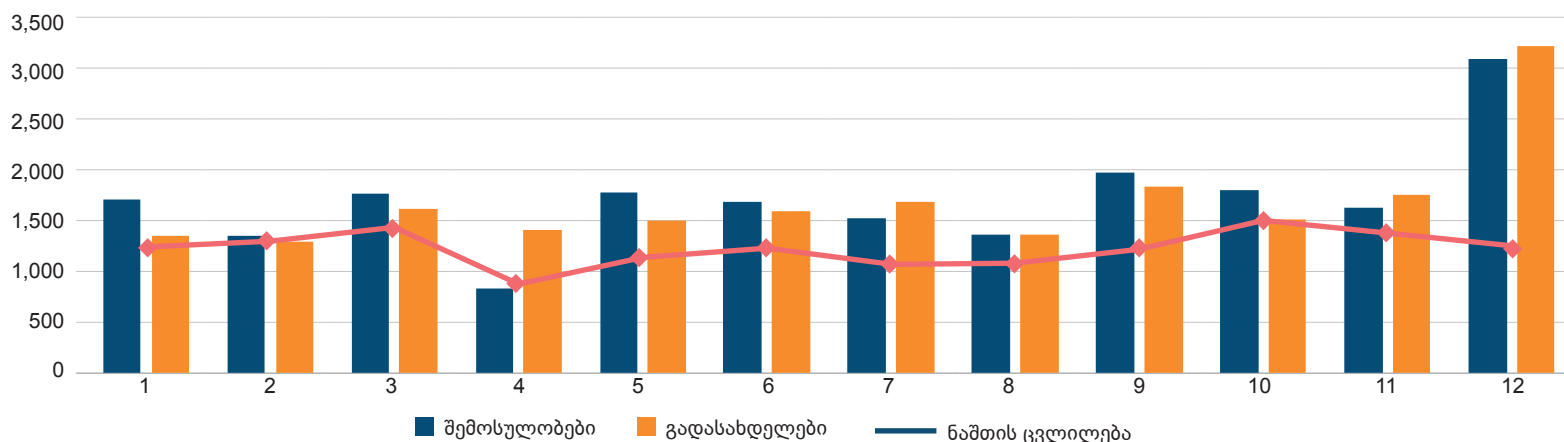
	ბიუჯეტის კანონი თავდაპირველი	ბიუჯეტის კანონი I ცვლილება	ბიუჯეტის კანონი II ცვლილება	ფაქტობრივი შესრულება
შემოსულობები	19,363	19,852	20,449	20,529
გადასახდელები	19,171	19,679	20,186	20,163
ნაშთის ცვლილება	192	174	263	366

დიაგრამა 1. სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლების შესრულება - 2022 წ. (მლნ ლარი)

დიაგრამა 2. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების, გადასახდელებისა და ნაშთის ყოველთვიური დინამიკა - 2022 წ. (მლნ ლარი)

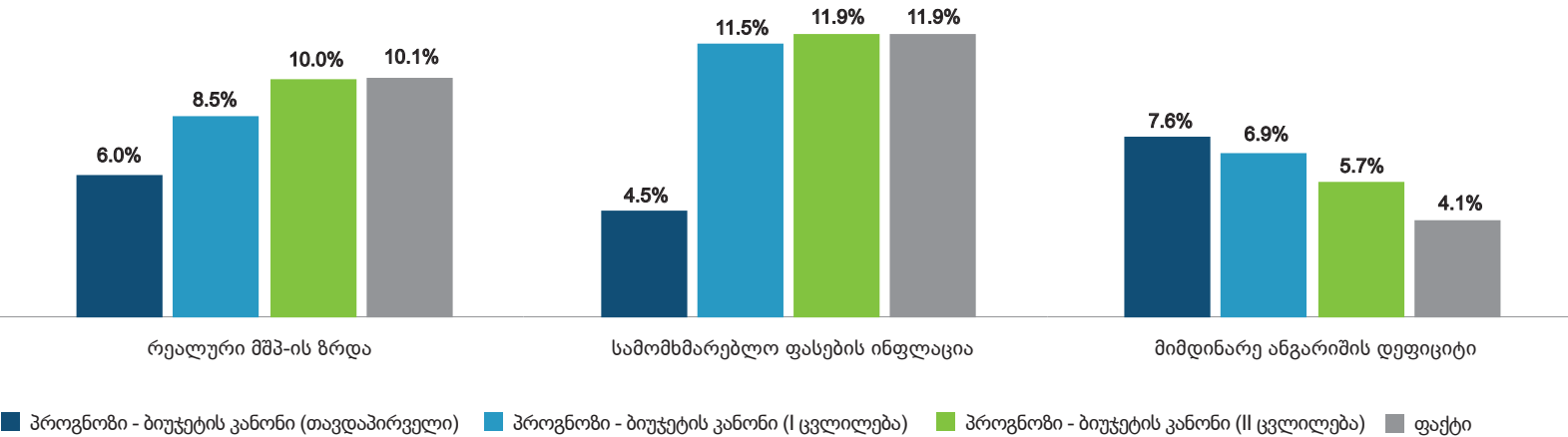
2. მაკროეკონომიკური პროგნოზირებისა და ფისკალური რისკების რეალიზების ანალიზი

2.1 მაკროეკონომიკური გაჩაფხულება

2022 წლის ფაქტობრივმა ეკონომიკურმა ზრდამ 10.1% შეადგინა და 0.1 პ.პ.-ით გადააჭარბა ბიუჯეტის საბოლოო კანონით პროგნოზირებულ მაჩვენებელს (10.0%). აღნიშნულ პერიოდში ეკონომიკის მკვეთრი გაჯანსაღების ძირითად მიზეზებს ტურიზმის სექტორის აღდგენა და უცხოეთიდან მიღებული ფულადი გზავნილების მნიშვნელოვანი ზრდა წარმოადგენდა.

სამომხმარებლო ფასების საშუალო წლიურმა ინფლაციამ 11.9% შეადგინა და ბიუჯეტის საბოლოო კანონით განსაზღვრულ პროგნოზს გაუტოლდა, ხოლო ბიუჯეტის თავდაპირველი კანონით განსაზღვრულ მაჩვენებელს (4.5%) 7.4 პ.პ.-ით გადააჭარბა.

დიაგრამა 3. ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორების საპროგნოზო და ფაქტობრივი მაჩვენებლების შედარებითი ანალიზი - 2022 წ.

2.2 მაკროეკონომიკური და ფისკალური რისკების ანალიზი

2022 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონში განხორციელებული ცვლილებებისას არ განახლებულა კანონზე თანდართული „ფისკალური რისკების ანალიზის დოკუმენტი“. დაკორექტირდა

მხოლოდ „მაკროეკონომიკური სცენარების ანალიზის დოკუმენტი“, რის შედეგადაც საბიუჯეტო პარამეტრები 6 განახლებული ნეგატიური რისკის ფონზე დაიგეგმა.

სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიში არ შეიცავს ინფორმაციას ფისკალური რისკების მატერიალიზაციისა და მათ საპასუხოდ განხორციელებული პოლიტიკის პასუხების შესახებ.

ცხრილი 2. მაკროეკონომიკური სცენარების დოკუმენტის ანალიზი - 2022 წ.

მაკროეკონომიკური რისკების რეალიზაციის მდგომარეობა		
	რეალიზდა	არ რეალიზდა
რეგიონალური რისკები	X	
ინფლაციის შედეგად გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკა	X	
პანდემიის გამწვავების რისკი		X
ტურიზმის გლობალური სეგმენტის გაუარესება		X
გლობალური სავაჭრო ბრუნვის შემცირება		X
მსოფლიოში მოსალოდნელი რეცესია		X

რისკები რომლებიც არ იქნა ასახული ბიუჯეტის კანონში თუმცა აქტუალური იყო 2022 წლისთვისაც		
	რეალიზდა	არ რეალიზდა
დოლარიზაციის შემცირება	X	
ინფრასტრუქტურული პროექტების არასაკმარისი აქსელერაცია		X

ბიუჯეტის კანონით სხვადასხვა დაშვებების საფუძველზე შემუშავებულ სცენარებში მოცემული მაკროეკონომიკური პარამეტრების ფაქტობრივ მაჩვენებლებთან შესაბამისობის ანალიზი მიუთითებს,

რომ 2022 წელს ეკონომიკური მოვლენები ძირითადად საბაზო და ოპტიმისტური სცენარების კომბინაციით განვითარდა.

ცხრილი 3. მაკროეკონომიკური პარამეტრების სხვადასხვა სცენარით პროგნოზირებული და ფაქტობრივი მაჩვენებლები - 2022 წ. (მლნ აშშ დოლარი)

ინდიკატორი	საბაზისო	პესიმისტური	ოპტიმისტური	ფაქტი
რეალური მშპ-ის ზრდა	✓ 10.0%	8.7%	10.6%	10.1%
ინფლაცია	✓ 9.6%	9.1%	10.1%	9.8%
მიმდინარე ანგარიში/მშპ	-5.7%	✓ -5.4%	-5.8%	-4.1%
მიმდინარე ანგარიში	-1,403	✓ -1,324	-1,461	-1,012
საქონლის ექსპორტი	7,214	7,114	✓ 7,276	7,564
საქონლის იმპორტი	-11,999	-11,713	✓ -12,163	-12,705
მომსახურების ექსპორტი	4,472	4,357	✓ 4,531	5,649
მომსახურების იმპორტი	-2,549	-2,491	✓ -2,595	-2,960
ბიუჯეტის დეფიციტი	2.7%	2.8%	✓ 2.5%	2.1%
მთავრობის ვალი/მშპ	✓ 39.6%	40.2%	39.2%	39.8%

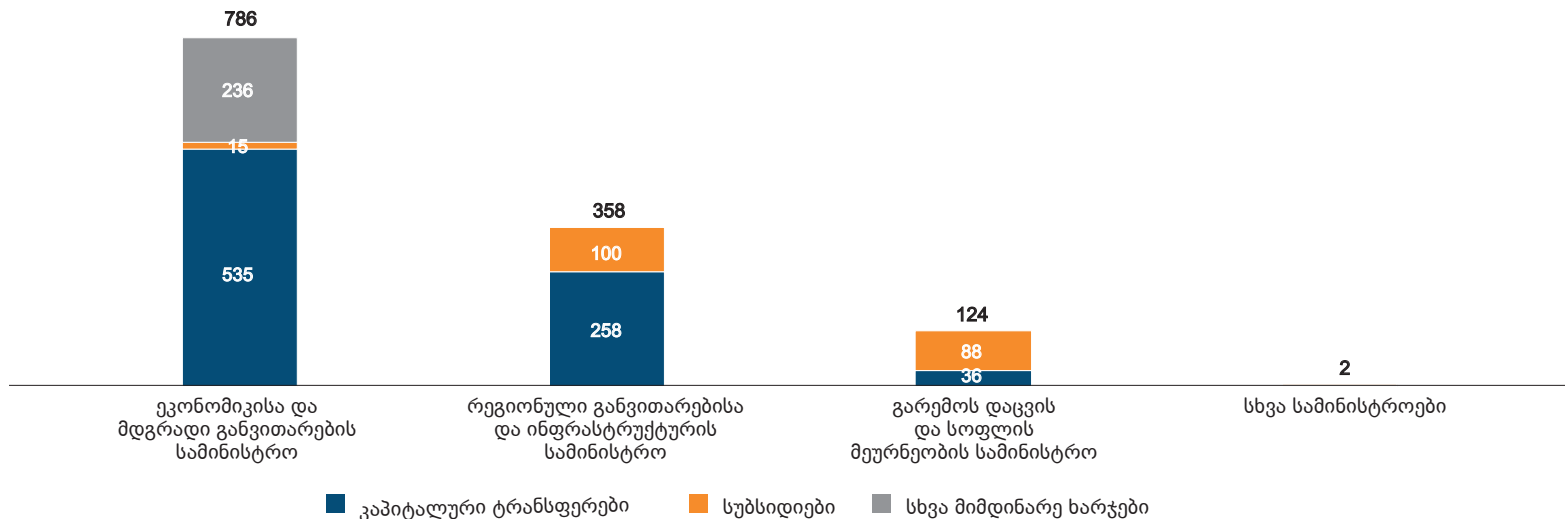

ფისკალური რისკების ერთ-ერთი მთავარი წყარო სახელმწიფო საწარმოებია, რაც მათ უარყოფით ფინანსურ შედეგებთანაა დაკავშირებული. 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონზე თანდართული „ფისკალური რისკების ანალიზის დოკუმენტის“ მიხედვით, 2021 წელს 147 საწარმოს ნაერთმა ჯამურმა მოგებამ (დაბეგვრამდე) 376 მლნ ლარი შეადგინა, რაც მთლიანად განპირობებულია ეროვნული ვალუტის გამყარების შედეგად გამოწვეული კურსთა შორის სხვაობით (515 მლნ ლარი). გაცვლითი კურსის ცვლილების ეფექტის გამორიცხვით ბოლო შვიდი წლის განმავლობაში საწარმოთა ნაერთი ფინანსური შედეგი დადებითი მხოლოდ 2019 წელს იყო. გაცვლითი კურსის ეფექტის გამორიცხვის გარეშე, ამ პერიოდში მომგებიანობა მხოლოდ 2021 წელს დაფიქსირდა.

2022 წელს ხუთი სამინისტროს კონტროლ ქვეშ მყოფმა საწარმოებმა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ჯამურად 1.3 მლრდ ლარი მიიღეს. აღნიშნული თანხიდან 830.5 მლნ ლარი კაპიტალური პროექტების დაფინანსებას

ბას მოხმარდა. თანხის დარჩენილი ნაწილი კი ცალკეული აქტივობების სუბსიდირებაზე, ფუნქციონირების ხარჯების ან/და საწარმოების ბალანსზე რიცხული ვალდებულებების დაფარვაზე მიიმართა.

დიაგრამა 4. სახელმწიფო საწარმოებისთვის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გადარიცხული თანხები მაკონტროლებელი უწყებების მიხედვით - 2022 წ. (მლნ ლარი)

ფისკალური გამჭვირვალობის გაუმჯობესებისთვის, მიზანშეწონილია, სახელმწიფო საწარმოების მიერ (სექტორიზაციის გათვალისწინებით) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, დაფინანსების მიზნობრიობის ჩათვლით, წარმოდგენილი იქნეს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიურ ანგარიშში.

2

ფისკალური რისკების ერთ-ერთი წყაროა საერთაშორისო საარბიტრაჟო დავებიდან მომდინარე რისკები. 2022 წლის ბოლოს საერთაშორისო არბიტრაჟში შვიდი მიმდინარე დავის ფარგლებში სადავო თანხის პოტენციური მაქსიმალური ოდენობა 2.9 მლრდ აშშ დოლარს შეადგენდა.

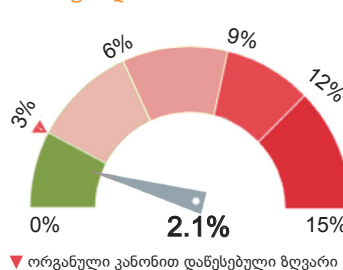

დადებითად უნდა შეფასდეს ის ფაქტი, რომ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის რეკომენდაციით 2022 წლიდან ფინანსთა სამინისტრომ დაიწყო საერთაშორისო საარბიტრაჟო დავებიდან მომდინარე რისკების ანალიზი და შეფასება, რომელიც წარმოდგენილია 2023 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონზე თანდართულ „ფისკალური რისკების დოკუმენტში“.

2.3 ფისკალური წესების შესრულების მდგომარეობა

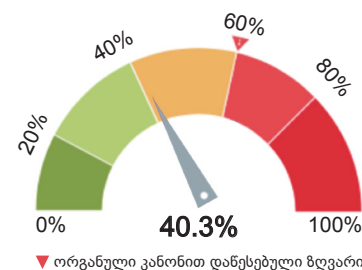
ბიუჯეტის გადანსის წესი

ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტის ფარდობა მშპ-სთან

ვალის წესი

მთავრობის ვალის ფარდობა მშპ-სთან

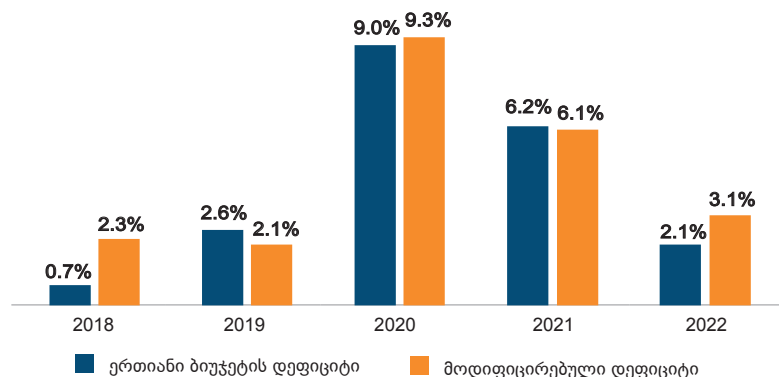

ბიუჯეტის გადანსის წესი (ბიუჯეტის დეფიციტი)

2022 წელს ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტმა მშპ-ს 2.1% შეადგინა (1.5 მლრდ ლარი) და დაბრუნდა ორგანული კანონით დადგენილ 3.0%-იანი ლიმიტის ფარგლებში. 2021 წელთან შედარებით, ბიუჯეტის დეფიციტი 2.2 მლრდ ლარით (60%-ით) შემცირდა, რაც განაპირობა შემოსავლების ზრდის (4.7 მლრდ ლარით; 29%-ით) მაჩვენებლის გადაჭარბებამ ხარჯებისა (1.1 მლრდ ლარით; 7%-ით) და არაფინანსური აქტივების ცვლილების ჯამური მაჩვენებლის (1.3 მლრდ ლარით; 31%-ით) ზრდაზე.

დიაგრამა 5. ერთიანი ბიუჯეტისა და IMF-თან არსებული პროგრამის ფარგლებში განსაზღვრული მოდიფიცირებული ბიუჯეტის დეფიციტის მაჩვენებლების დინამიკა (მშპ-სთან მიმართებით)

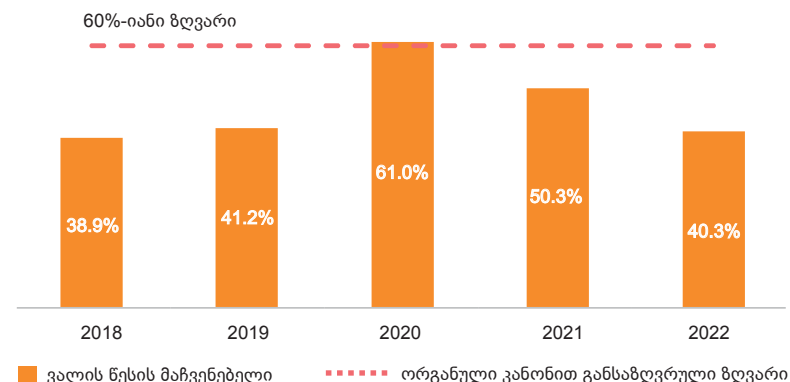

ვალის წესი

2022 წლის ვალის წესის მიზნებისთვის დათვლილი მაჩვენებელი ორგანული კანონით განსაზღვრული 60%-იანი ლიმიტის ფარგლებშია და ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშში წარმოდგენილი ინფორმაციით 40.3% შეადგინა. მაჩვენებელი 2021 წელთან შედარებით 10 პ.პ.-ით გაუმჯობესდა (შემცირდა), რაც ძირითადად ეროვნული ვალუტის გამყარებამ და ნომინალური მშპ-ს ზრდამ განაპირობა.

საყურადღებოა, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიურ ანგარიშში წარმოდგენილი ვალის წესის მაჩვენებელი არ მოიცავს სამთავრობო სექტორის სახელმწიფო საწარმოების ვალს, რომელთა მოცულობა 2022 წლის პირველი იანვრის მდგომარეობით 211 მლნ ლარს შეადგენდა¹ (2022 წლის მშპ-ს 0.3%-ს).

დიაგრამა 6. ვალის წესის მაჩვენებელი და მისი მიმართება „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ ორგანული კანონით განსაზღვრულ 60%-იან ზღვართან (%)

¹ ფინანსთა სამინისტროს წინასწარი ინფორმაციით 2022 წლის ბოლოს აღნიშნული მაჩვენებელი 92.1 მლნ ლარს გაუტოლდა (31.12.2022-ის გაცვლითი კურსით).

დადებითად უნდა შეფასდეს ის ფაქტი რომ გათვალისწინებულ იქნა აუდიტის სამსახურის რეკომენდაცია და 2022 წელს საბიუჯეტო კოდექსში განხორციელებული ცვლილებით, მთავრობის ვალისა და შესაბამისად, ვალის წესის მაჩვენებლის გაანგარიშებაში გაითვალისწინება სამთავრობო სექტორისთვის მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების ფინანსური მაჩვენებლები.

რეკომენდაცია

ფინანსთა სამინისტროს:

მნიშვნელოვანია, მთავრობის ვალის მდგრადობის უზრუნველსაყოფად, სახელმწიფო საწარმოთა სექტორიზაციის რეფორმის შემდგომ ეტაპზე დარეგულირებულ იქნეს სამთავრობო სექტორს მიკუთვნებული სახელმწიფო საწარმოების მიერ სესხის აღების უფლებამოსილების საკითხი და ამ პროცესში, ფინანსთა სამინისტროს, როგორც მაკოორდინირებელი უწყების ჩართულობა.

3. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები

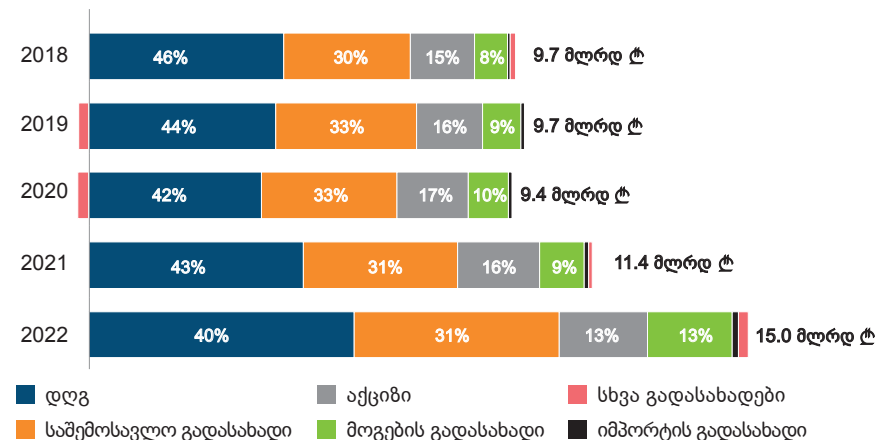
2022 წელს ბიუჯეტში მობილიზებულმა შემოსავლებმა 16.5 მლრდ ლარი შეადგინა და 93 მლნ ლარით (0.6%-ით) გადააჭარბა პროგნოზს. გადაჭარბებით შესრულდა შემოსავლების ყველა კომპონენტი.

ცხრილი 4. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები - 2022 წ. (მლნ ლარი)

	ფაქტი	შესრულება დამტკიცებულ გეგმასთან (%)		
		საწყისი კანონი	I ცვლილება	II ცვლილება
საგადასახადო შემოსავლები	14,977	111.6%	103.5%	100.1%
გრანტები	359	105.1%	104.8%	104.8%
სხვა შემოსავლები	1,114	140.2%	117.9%	106.1%
შემოსავლები	16,450	113.0%	104.4%	100.6%

საგადასახადო შემოსავლების სახით მობილიზებულ იქნა 15.0 მლრდ ლარი, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე 3.5 მლრდ ლარით (30.9%-ით) მეტია. გასული წლების მსგავსად, საგადასახადო შემოსავლების დიდ ნაწილს დღგ (40.3%) და საშემოსავლო გადასახადი (31.0%) შეადგენს. საგადასახადო შემოსავლების ფორმირებაში, შედარებით მცირე კონტრიბუცია აქვს აქციზის (13.4%), მოგებისა (12.9%) და იმპორტის გადასახადებს (0.8%).

დიაგრამა 7. საგადასახადო შემოსავლების სტრუქტურა - 2022 წ. (მლნ ლარი)

არაფინანსური აქტივების კლებიდან მისაღები შემოსულობების გეგმა ბიუჯეტის კანონით 300 მლნ ლარის დონეზე განისაზღვრა. ფაქტობრივად მიღებულმა შემოსულობამ 202.8 მლნ ლარი და გეგმის 67.6% შეადგინა. საყურადღებოა, რომ აღნიშნული კომპონენტის ფაქტობრივი მაჩვენებელი გეგმიდან მნიშვნელოვანი გადახრით ხასიათდებოდა 2021 წელსაც (გეგმის 60.9%).

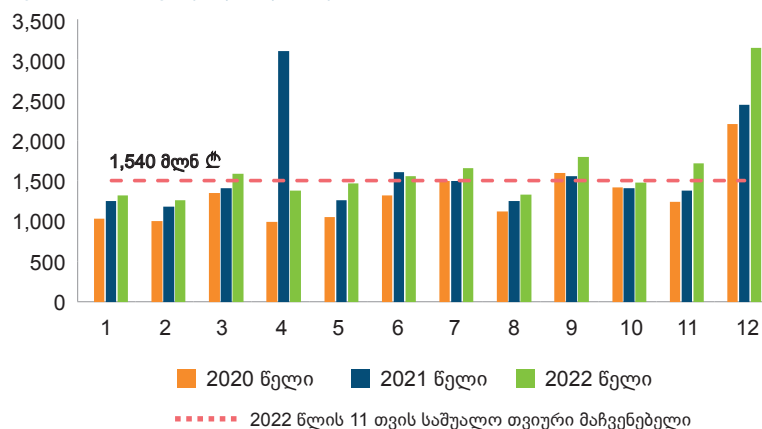

4. ბიუჯეტის გადასახდელების შესრულების ანალიზი

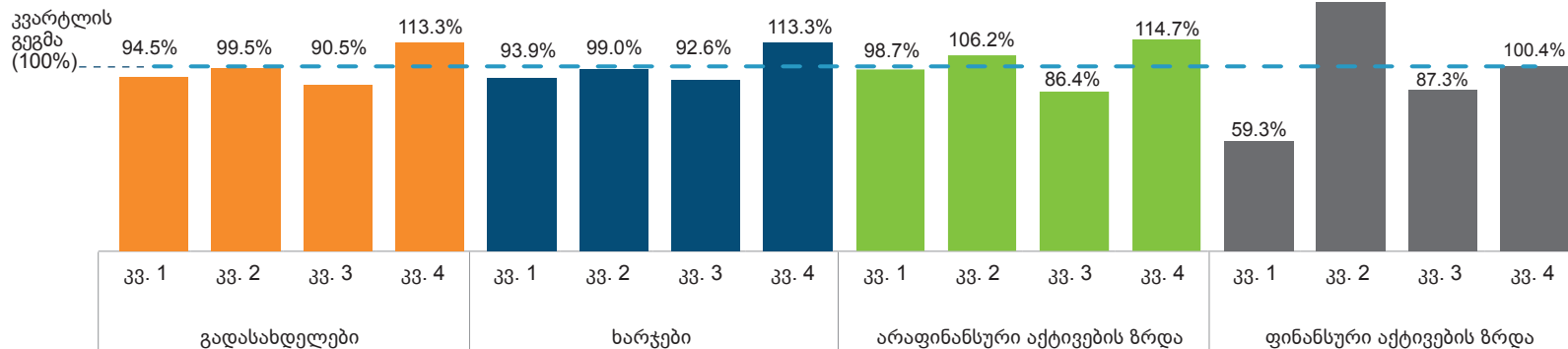
2022 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის თავდაპირველი კანონით გადასახდელების წლიური გეგმა 19.2 მლრდ ლარით განისაზღვრა. ბიუჯეტის კანონში განხორციელებული ცვლილებებით, გადასახდელების გეგმური მაჩვენებელი სექტემბერში 507.6 მლნ ლარით, ხოლო დეკემბერში 507.4 მლნ ლარით გაიზარდა და საბოლოოდ, 20.2 მლრდ ლარს გაუტოლდა. გადასახდელების ფაქტობრივმა მოცულობამ 20.2 მლრდ ლარი და გეგმის 99.9% შეადგინა.

აღსანიშნავია, რომ გადასახდელების ათვისების თანაბარზომიერების კუთხით გამოწვევები 2022 წელსაც შეინიშნება. კერძოდ, წლის ბოლოს ბიუჯეტიდან გაწეული გადასახდელების მოცულობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა. მხოლოდ დეკემბერში დახარჯული თანხის ოდენობამ 3.2 მლრდ ლარი და მთლიანი გადასახდელების 16.0% შეადგინა.

დიაგრამა 8. სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელების ყოველთვიური დინამიკა (მლნ ლარი)

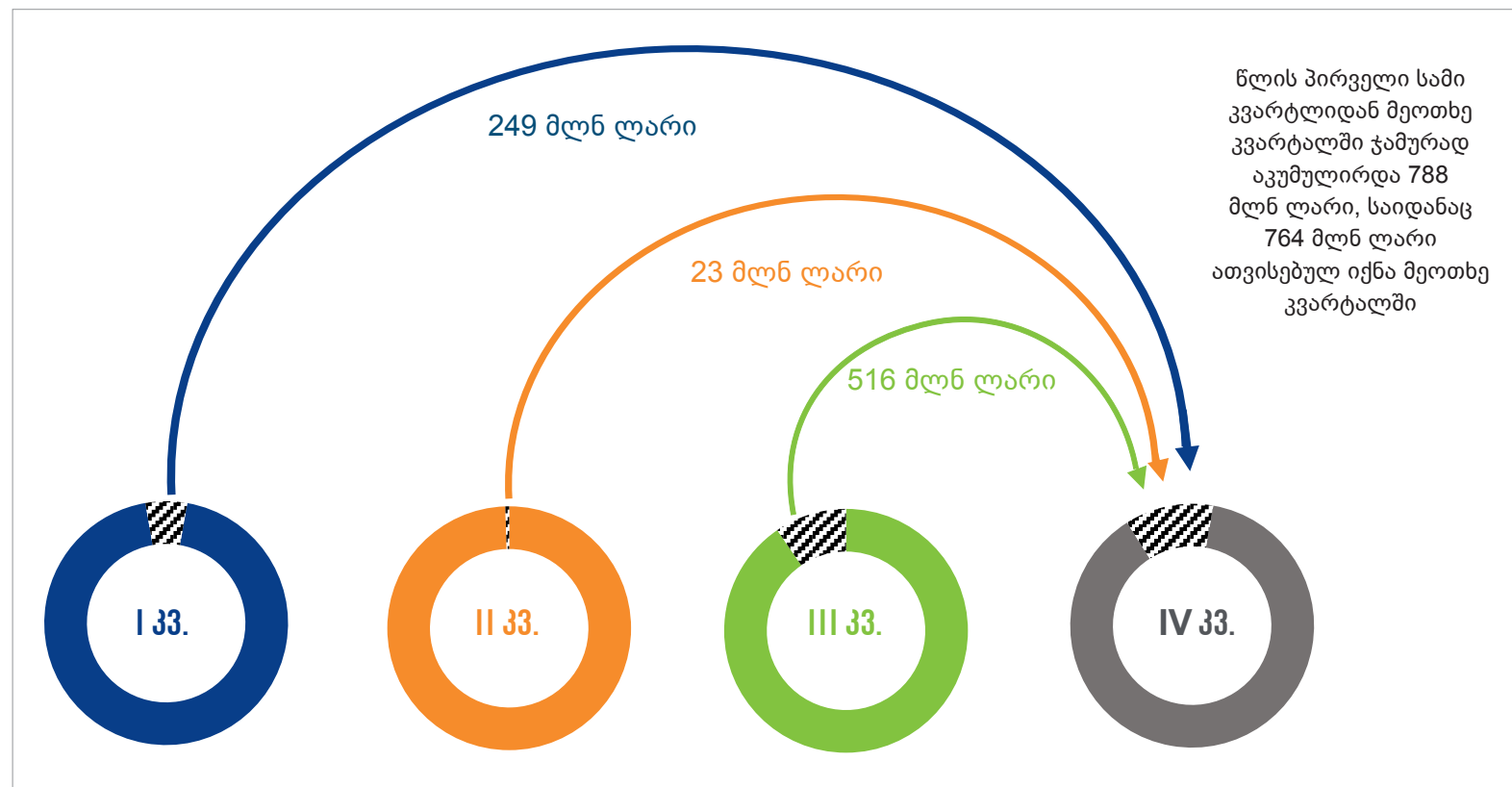

დიაგრამა 9. გადასახდელების შესრულება კვარტალურ გეგმებთან მიმართებით - 2022 წ.

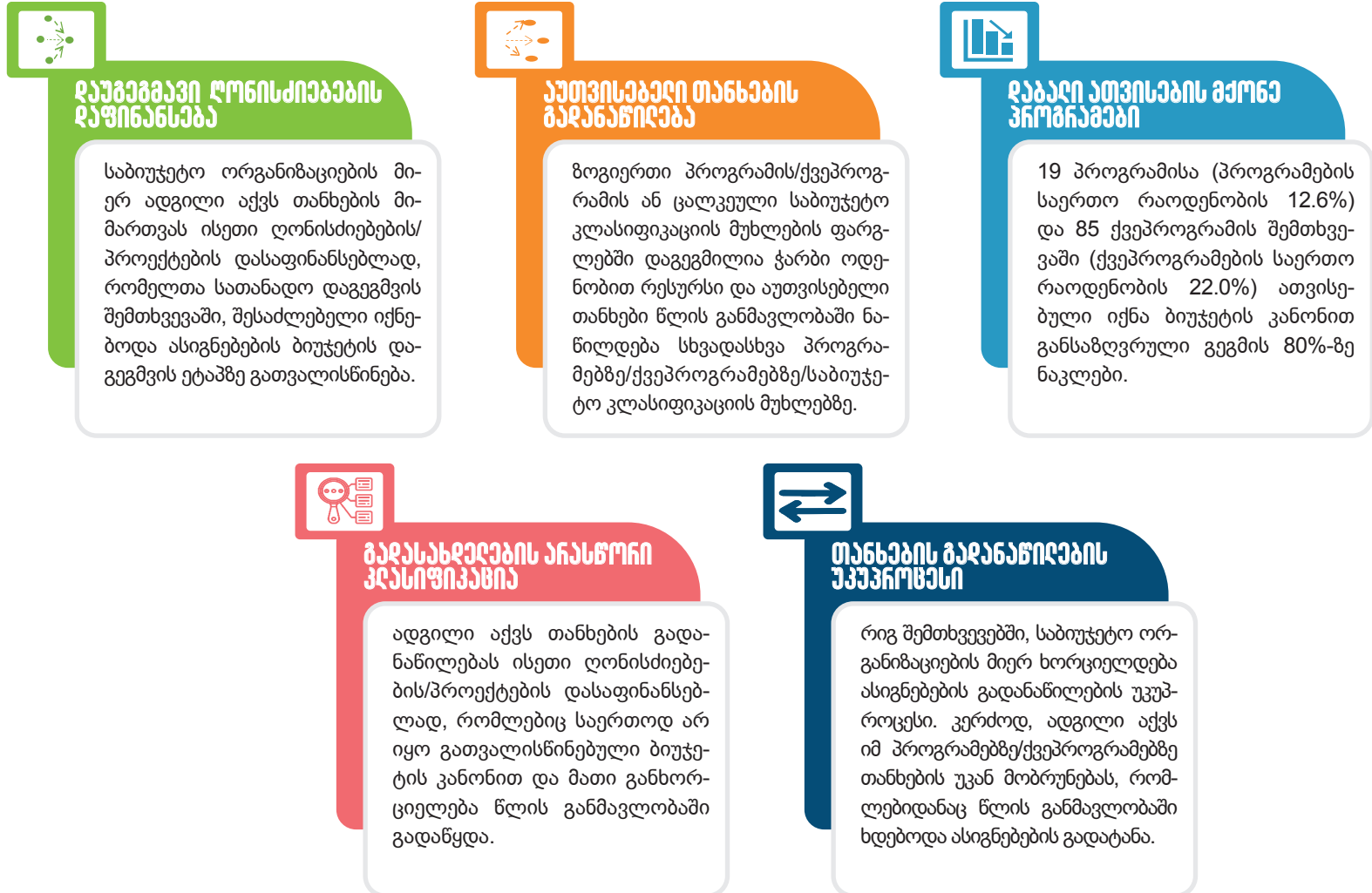
ფისკალური წლის ბოლოს გადასახდელების მკვეთრი ზრდა ნაწილობრივ გამოწვეულია პირველ სამ კვარტალში აუთვისებელი რესურსის წლის ბოლოს აკუმულირებით, რამაც ბოლო კვარტალში გვემაზე გადაჭარბებული ხარჯვა გამოიწვია.

დიაგრამა 10. პირველი სამი კვარტალიდან მეოთხე კვარტალში გადანაწილებული თანხების დინამიკა - 2022 წ.

4.1 ასიგნებების დაფუძნება და ათვისება

მხარტავი დაწესებულებების ბიუტეტების შესრულების ანალიზის პროცესში, აუდიტის სამსახურის მიერ იდენტიფიცირებულ იქნა საბიუტეტო სახსრების დაზუსტებასა და ათვისებასთან დაკავშირებული სისტემური ხასიათის ნაკლოვანებები:

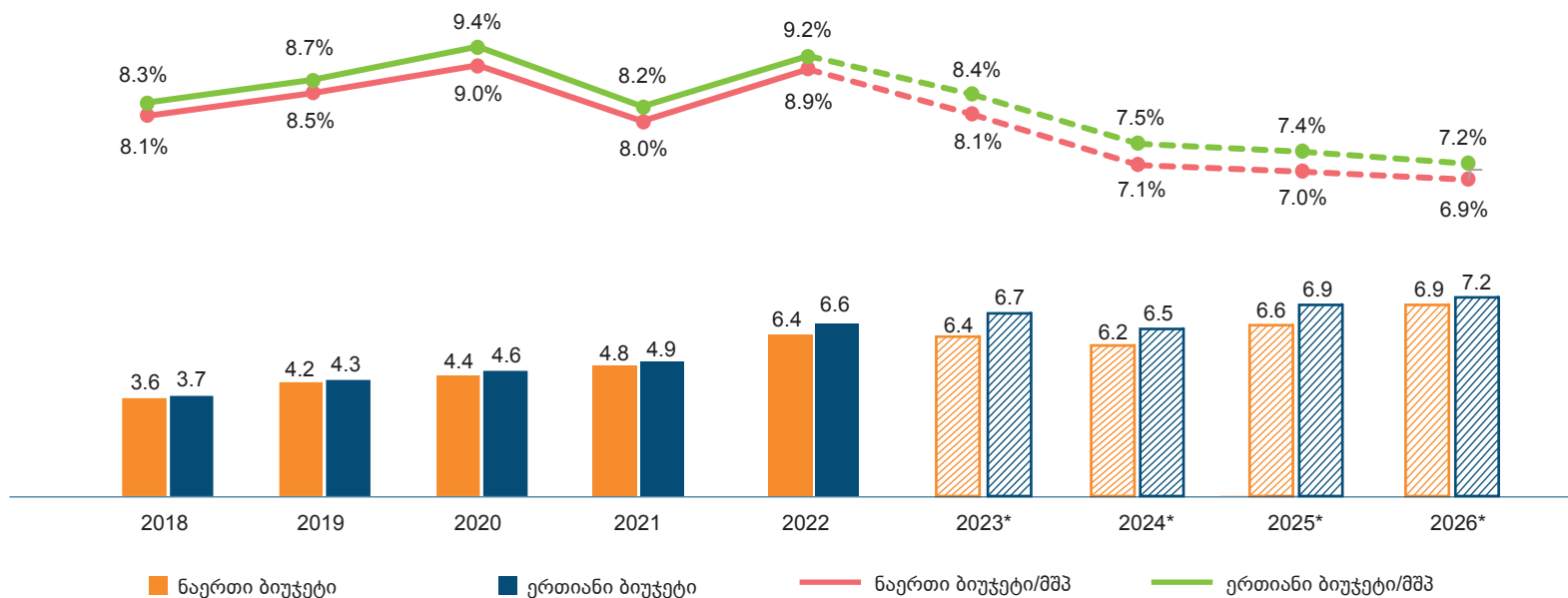

4.2 საინვესტიციო პროექტების მართვა

2022 წლის ნაერთი ბიუჯეტის კაპიტალურმა ხარჯებმა 6.4 მლრდ ლარი და მშპ-ს 8.9% შეადგინა. საბიუჯეტო კოდექსის მიხედვით, ნაერთი ბიუჯეტი არ მოიცავს სსიპ/ა(ი)პ-ების საკუთარი შემოსავ-

ლებით დაფინანსებულ გადასახდელებს, საიდანაც 2022 წელს არაფინანსური და ფინანსური აქტივების ზრდაზე მიიმართა 196 მლნ ლარი. კაპიტალური ხარჯების შესახებ სრული სურათის წარმოსადგენად, მიზანშეწონილია, ნაერთი ბიუჯეტთან ერთად, მხედველობაში იქნეს მიღებული ერთიანი ბიუჯეტის მაჩვენებლები.

დიაგრამა 11. ნაერთი და ერთიანი ბიუჯეტის კაპიტალური ხარჯების დინამიკა ნომინალში და მშპ-სთან მიმართებით (მლრდ ლარი, %)

* პროგნოზი

2022 წელს საინვესტიციო/კაპიტალურ პროექტებზე მიმართულმა ჯამურმა დაფინანსებამ 3.6 მლრდ ლარი შეადგინა (წლიური გეგმის 99.7%), რაც 550 მლნ ლარით (18%-ით) მეტია 2021 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე. საინვესტიციო პროექტების დარგობრივი კლასიფიკაციის მიხედვით, ყველაზე მსხვილ კომპონენტებს საგზაო ინფრასტრუქტურის (49%), მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარებისა (17%) და წყალმომარაგებისა და წყალარინების (12%) პროექტები წარმოადგენს.

რივი კლასიფიკაციის მიხედვით, ყველაზე მსხვილ კომპონენტებს საგზაო ინფრასტრუქტურის (49%), მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარებისა (17%) და წყალმომარაგებისა და წყალარინების (12%) პროექტები წარმოადგენს.

დიაგრამა 12. საინვესტიციო პროექტების დარგობრივი კლასიფიკაცია, თითოეული დარგის მოცულობა ნომინალურ ღირებულებაში (მლნ ლარი) და %-ული წილი მთლიან საინვესტიციო პროექტებში - 2022 წ.

საინვესტიციო პროექტების მართვის პროცესთან დაკავშირებით საყურადღებო შედეგები საკითხები:

ანგარიშგება

2022 წელს, ბიუჯეტის კანონში განხორციელებული ცვლილებებით დაფინანსება შეეცვალა 18 კაპიტალურ პროექტს (მთლიანი პროექტების რაოდენობის 25%-ს), ჯამურად 556 მლნ ლარის ოდენობით. თუმცა, აღნიშნულის შესაბამისად არ მომხდარა „კაპიტალური პროექტების დანართის“ განახლება, რაც გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების კუთხით არსებულ ნაკლოვანებას წარმოადგენს.

გეგმვის სვლილება

განმახორციელებელი უწყებების მიერ საინვესტიციო პროექტების დაგეგმვის პროცესში არსებული ნაკლოვანებები ხშირ შემთხვევაში იწვევს პროექტის გეგმების მასშტაბურ ცვლილებებს. კერძოდ, 2022 წელს 2020 წელთან შედარებით, გეგმა 50%-ზე მეტით გაეზარდა 29 პროექტს და შეუმცირდა 12 პროექტს, ხოლო 2021 წელთან შედარებით, გეგმა 50%-ზე მეტით გაეზარდა 9 პროექტს და შეუმცირდა 13 პროექტს.

ჩესუნების აუთენტიფიკაცია

2022 წლის ბიუჯეტის კანონით განსაზღვრული 84 პროექტიდან 45-ის შემთხვევაში ათვისებული იქნა გამოყოფილი დაფინანსების 80%-ზე ნაკლები. ათვისებული თანხები განსაკუთრებით საყურადღებოა ისეთი საინვესტიციო პროექტებისთვის, რომლებიც ფინანსდება საგარეო საკრედიტო რესურსით და ითვალისწინებს ვალდებულების გადასახადის გადახდას სესხის ათვისებულ ნაწილზე.

დროში გაჟონა

2020 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით 2022 წლამდე უნდა დასრულებულიყო 12 პროექტი. აღნიშნული პროექტების იმპლემენტაციის პროცესის გაჩიანურების გამო, 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით 8 პროექტის განხორციელება გადავადდა 2022 წელს, 4 პროექტის გეგმა კი ისევ წულოვანი მოცულობით დარჩა. 2022 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით: ა) აღნიშნულ 4 პროექტსაც განესაზღვრა დაფინანსება, ჯამურად 3.2 მლნ ლარის მოცულობით; ბ) 8 პროექტიდან 6-ის გეგმა ისევ დაკორექტირდა და ჯამური დაფინანსება 215 მლნ ლარამდე გაიზარდა.

4.3 საჯარო სამართლისა და ანასამეზაზმო (ანაკომეხიუდი) იურიდიული პირები

სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშში წარმოდგენილი სსიპ/ა(ა)იპ-ების ნაერთი ბალანსის ანალიზის შედეგად გამოვლინდა ინფორმაციის სისრულესთან/სიზუსტესთან და სსიპ/ა(ა)იპ-ების საკუთარი შემოსულობების/გადასახდელების დაგეგმვასთან დაკავშირებული შემდეგი ნაკლოვანებები:

ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის ნაერთი ბალანსის დოკუმენტში არ ხდება ინფორმაციის წარმოდგენა ინდივიდუალური სსიპ/ა(ა)იპ-ის შემოსულობების/გადასახდელების შესახებ, მათი ფორმირების წყაროების მიხედვით.

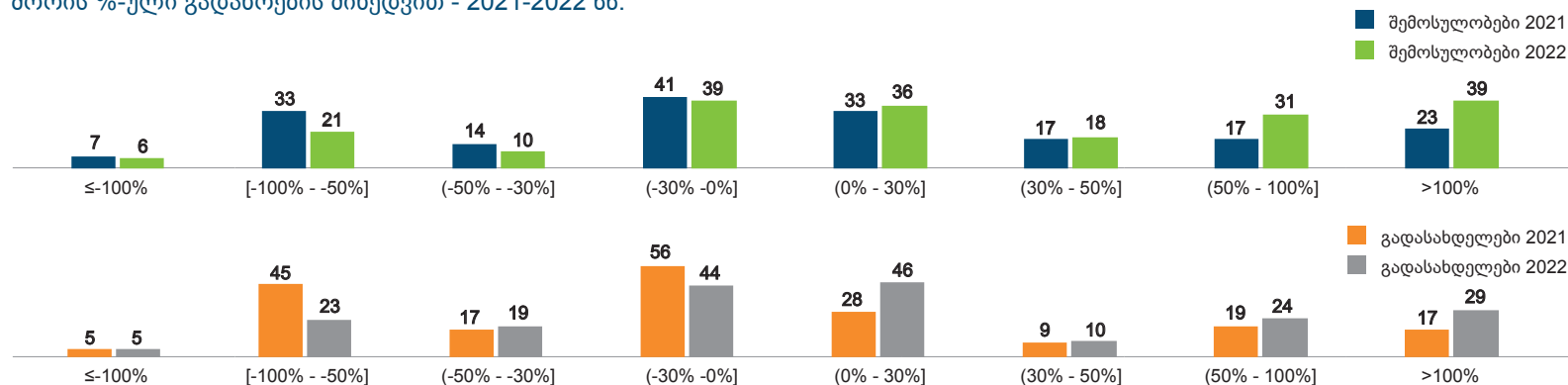
30 უწყების მიერ როგორც საკუთარი შემოსულობები, ასევე მათ ფარგლებში განეული გადასახდელები ნულოვანი მაჩვენებლით დაიგეგმა. ფაქტობრივმა შემოსულობებმა კი ჯამურად 47 მლნ ლარი, ხოლო გადასახდელებმა - 45 მლნ ლარი შეადგინა.

7 უწყების შემთხვევაში, საკუთარი გადასახდელების გაწევა დაიგეგმა ნაშთის შემცირების ხარჯზე, თუმცა ორგანიზაციების განკარგვაში არსებული ნაშთის მოცულობა მნიშვნელოვნად ჩამორჩებოდა დაგეგმილი გადასახდელების დაფინანსებისთვის საჭირო ოდენობას.

შესწავლილი 233 უწყების ფარგლებში ნაშთის ზრდა დაიგეგმა ჯამურად 61 მლნ ლარის ოდენობით. ფაქტობრივმა მაჩვენებელმა 239 მლნ ლარით გადააჭარბა გეგმას, რის შედეგადაც ნაშთის მოცულობა 300 მლნ ლარით გაიზარდა.

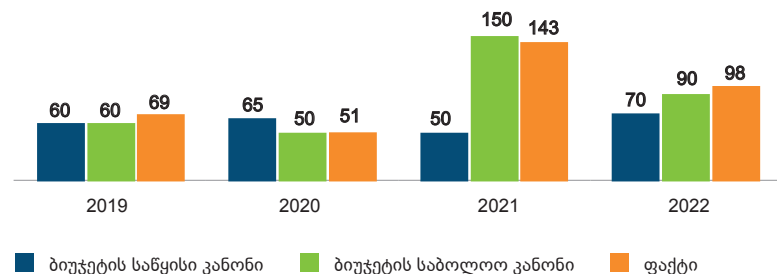
გვემურ და ფაქტობრივ მაჩვენებლებს შორის არსებული გადახრების სიხშირისა და მასშტაბის გათვალისწინებით, რაც რიგ შემთხვევებში სისტემატურ ხასიათს ატარებს, მიზანშეწონილია, უწყებების მიერ დამატებითი ყურადღება გამახვილდეს საკუთარი შემოსულობებისა და გადასახდელები დაგეგმვის ეტაპზე რეალისტური პროგნოზების განსაზღვრაზე.

დიაგრამა 13. სსიპ/ა(ა)იპ-ების განაწილება საკუთარი შემოსულობებისა და გადასახდელების ფაქტობრივ და გვემურ მაჩვენებლებს შორის %-ული გადახრების მიხედვით - 2021-2022 წწ.

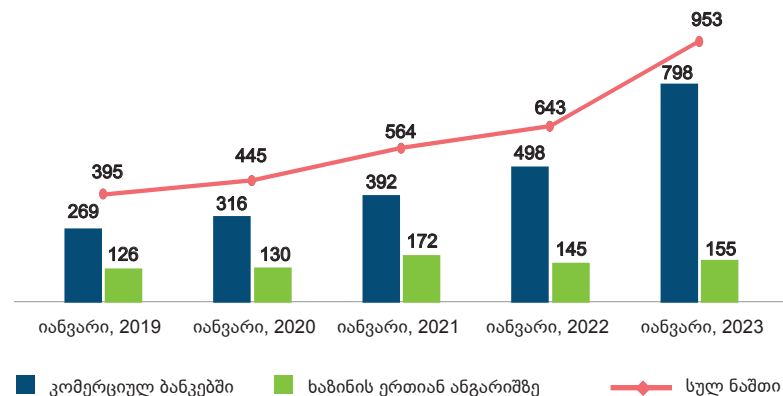
2022 წელს 41 სსიპ/ა(ა)იპ-ის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში გრანტის² სახით მიიმართა, ჯამურად 98 მლნ ლარი, რაც ბიუჯეტის კანონით განსაზღვრული გეგმის (90 მლნ ლარი) 109%-ია.

დიაგრამა 14. სსიპ/ა(ა)იპ-ების მიერ მიღებული საკუთარი შემოსავლებიდან სახელმწიფო ბიუჯეტში მიმართული რესურსების გვერდური და ფაქტობრივი მაჩვენებლები (მლნ ლარი)

სახელმწიფო ხაზინის მონაცემებით, 2022 წლის ბოლოს სსიპ/ა(ა)იპ-ების განკარგვაში არსებული მთლიანი ნაშთი 310 მლნ ლარით გაიზარდა 2021 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით და 953 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც 155 მლნ ლარი სახელმწიფო ხაზინაშია განთავსებული, ხოლო 798 მლნ ლარი - კომერციულ ბანკებში.

დიაგრამა 15. სსიპ/ა(ა)იპ-ების მიერ კომერციულ ბანკებსა და ხაზინის ერთიან ანგარიშზე არსებული ნაშთები (მლნ ლარი)

აუდიტის სამსახურის მიერ შესწავლილი 23 სსიპ/ა(ა)იპ-ის მიერ, 2022 წლის ბოლოს კომერციული ბანკების ანგარიშებზე დეპოზიტების სახით განთავსებულმა თანხებმა 603 მლნ ლარი შეადგინა. მათ შორის, მოთხოვნამდე დეპოზიტების მოცულობა 262 მლნ ლარია, ხოლო ვადიანი დეპოზიტების - 341 მლნ ლარი (მათ შორის 5.3 მლნ ლარი ერთ წელზე ნაკლები ვადით, 164 მლნ ლარი ერთი წლის ვადით, 64 მლნ ლარი ერთიდან ორ წლამდე ვადით, ხოლო 108 მლნ ლარი ორ წელზე მეტი ვადით).

² 2017 წლიდან, სსიპ-ებს, რომელთა წლიური შემოსავალი ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსების გარდა აღემატება 1 მლნ ლარს, დაევალით საკუთარი შემოსავლის არანაკლებ 10%-ის მიმართვა სახელმწიფო ბიუჯეტში.

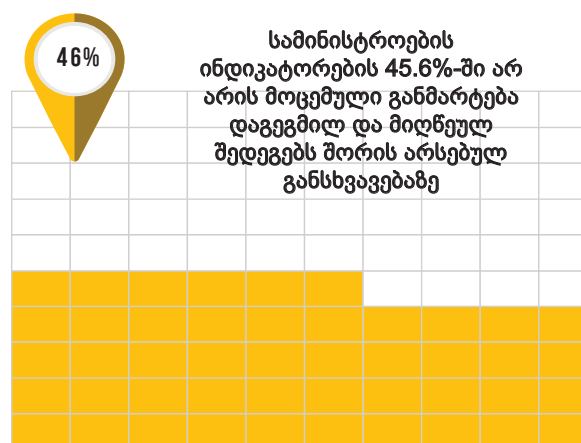
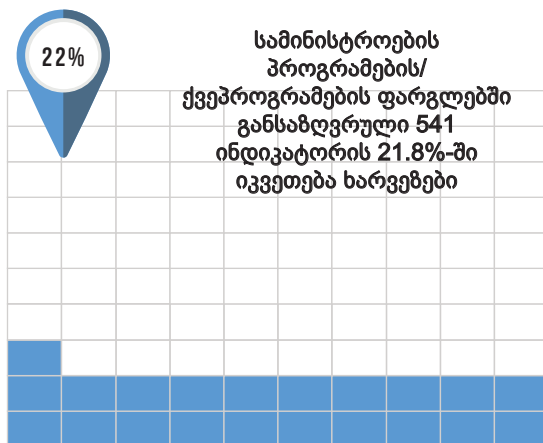
4.4 პროგრამული ბიუჯეტირება

სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონზე თანდართული პროგრამული ბიუჯეტის მომზადება 2012 წლიდან დაიწყო, თუმცა იგი დღემდე მხოლოდ ინფორმაციულ ხასიათს ატარებს. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა შეისწავლა 2022 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიურ ანგარიშზე თანდართული პროგრამული ბიუჯეტის დანართი სამინისტროების ჭრილში. ანალიზის შედეგად გამოვლენდა შემდეგი სისტემური ხასიათის ნაკლოვანებები:

პროგრამების/
ქვეპროგრამების
ნაწილისთვის სრულად არ
ხდება მიღწეული შედეგების
შესახებ ანგარიშგება
ან შედეგების შეფასება
წინასწარ განსაზღვრულ
ინდიკატორებთან
მიმართებით.

ზოგიერთი პროგრამის/
ქვეპროგრამის შემთხვევაში
მიღწეული შედეგების წარმოდგენა
ხდება დაგეგმვის ეტაპზე
განსაზღვრულ მაჩვენებლებთან
შეუსაბამოდ, განსხვავებული სახით/
ფორმატით, რაც ართულებს ან
შეუძლებელს ხდის დაგეგმილი და
მიღწეული შედეგების ერთმანეთთან
შედარებას.

გარკვეული პროგრამების
შემთხვევაში არ არის
წარმოდგენილი განმარტება
დაგეგმილ და მიღწეულ
შედეგებს შორის არსებულ
განსხვავებებზე ან მოცემული
განმარტება ზოგადი
ხასიათისაა და ართულებს
გადახრის გამომწვევი
მიზეზების დადგენას.

5. სახელმწიფო ფინანსური აქტივების მართვა

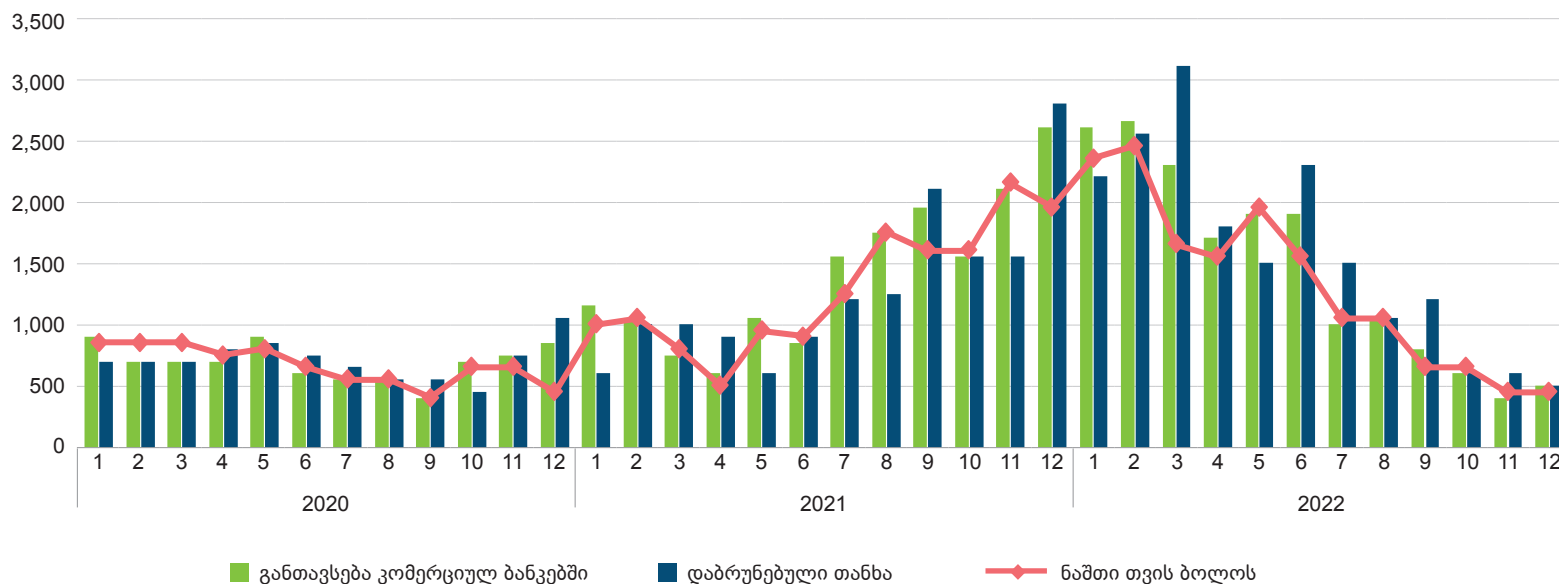
5.1 ვალუტა და დავალიანება

2022 წლის დასაწყისში სახელმწიფო ბიუჯეტის ნაშთი 882 მლნ ლარს შეადგენდა, რომლის მოცულობა წლის განმავლობაში 1.2 მლრდ ლარამდე გაიზარდა. ნაშთის გაზრდის პარალელურად ასევე ზრდადი ტენდენციით ხასიათდებოდა ფინანსთა სამინისტროს მიერ კომერციულ ბანკებში განთავსებული დეპოზიტების მაჩვენებელი, რომელიც წინა წელთან შედარებით 450 მლნ ლარიდან 550 მლნ ლარამდე გაიზარდა.

5.2 სესხები

2022 წელს სხვადასხვა საინვესტიციო პროექტის განსახორციელებლად, საგარეო წყაროებიდან მობილიზებული საკრედიტო რესურსიდან გადასესხდა 227.3 მლნ ლარი, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე 95.8 მლნ ლარით (29.7%-ით) ნაკლებია. გადასესხებული თანხების ძირითადი ნაწილი (47%) მიიმართა წყალმომარაგება/წყალარინების პროექტების განსახორციელებლად.

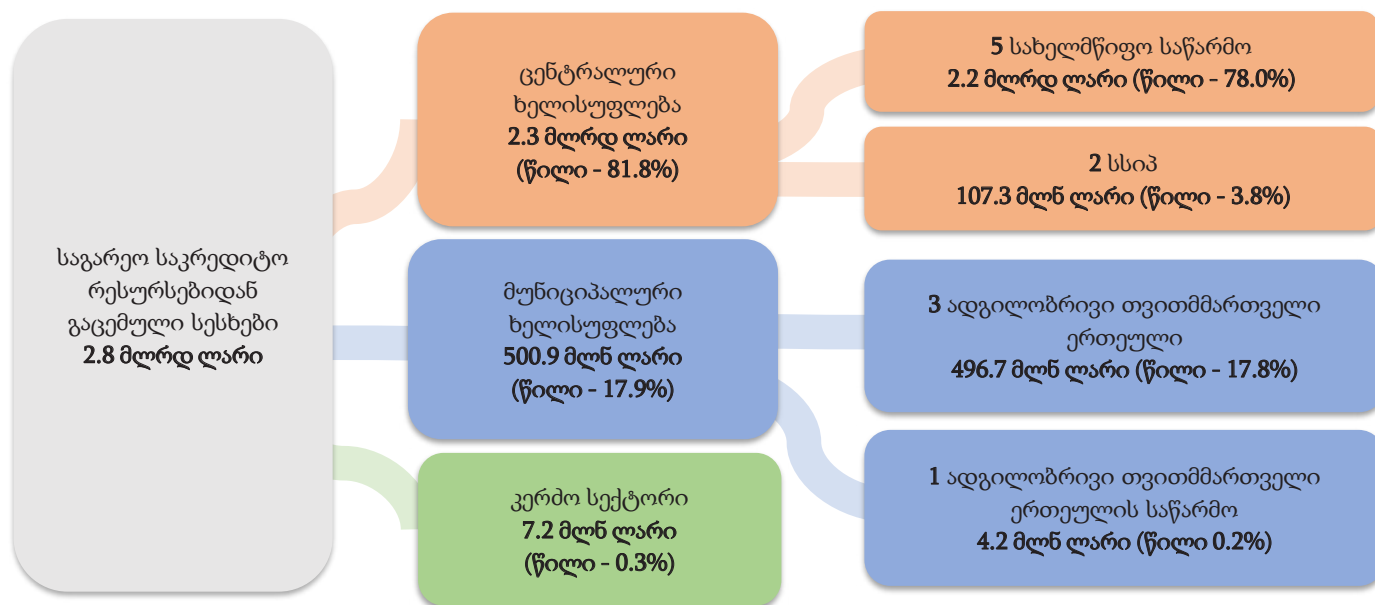
დიაგრამა 16. აუქციონის გზით კომერციულ ბანკებში განთავსებული ნაშთის მოცულობა ყოველი თვის ბოლოს (მლნ ლარი)

საგარეო საკრედიტო რესურსის ხარჯზე გაცემული სესხების მთლიანი პორტფელის მოცულობა 2.8 მლრდ ლარს შეადგენს. პორტფელში აღირიცხება 70 სესხი, საიდანაც 19 რესტრუქტურირებულია (მოიცავს ვადადამდგარ სესხებსაც).

საგარეო საკრედიტო რესურსების ხარჯზე გაცემული სესხების პორტფელის მართვის საკითხების შესწავლისას, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ იდენტიფიცირებულ იქნა ნაკლოვანებები, რომლებიც ძირითადად პორტფელთან დაკავშირებულ რისკებსა და მათი მართვის საკითხებს უკავშირდება.

დიაგრამა 17. საგარეო საკრედიტო რესურსიდან გაცემული სესხების სტრუქტურა ბენეფიციარების მიხედვით - 2022 წ. (მლნ ლარი)

2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, გადასესხებულების პორტფელში რესტრუქტურირებული სესხების ნაშთი 418.3 მლნ ლარს შეადგენს, რაც მთლიანი პორტფელის 15.0%-ია. იმის გათვალისწინებით, რომ ქვესასესხო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შეუსრულებლობის ან/და გადავადების შემთხვევაში, ძირითადი სასესხო ხელშეკრულების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ხორციელდება, სესხების რესტრუქტურიზაცია ბიუჯეტისადმი დამატებითი ფინანსური წნეხის წყაროა.

სესხების რესტრუქტურირების პროცესში შეინიშნება არაერთგვაროვანი მიდგომა. ზოგიერთ შემთხვევაში, ბენეფიციარის მოთხოვნის საფუძველზე, ვალდებულებები შესაძლოა გადავადდეს მის რესტრუქტურირებულ სესხად დარეგისტრირების გარეშე და არ განხორციელდეს შესაბამისი საურავის დარიცხვა. აღნიშნული თავის მხრივ გადასესხებულების პორტფელში საკრედიტო რისკების მატერიალიზაციის ხარისხის სრულფასოვანი შეფასების შესაძლებლობას ზღუდავს.

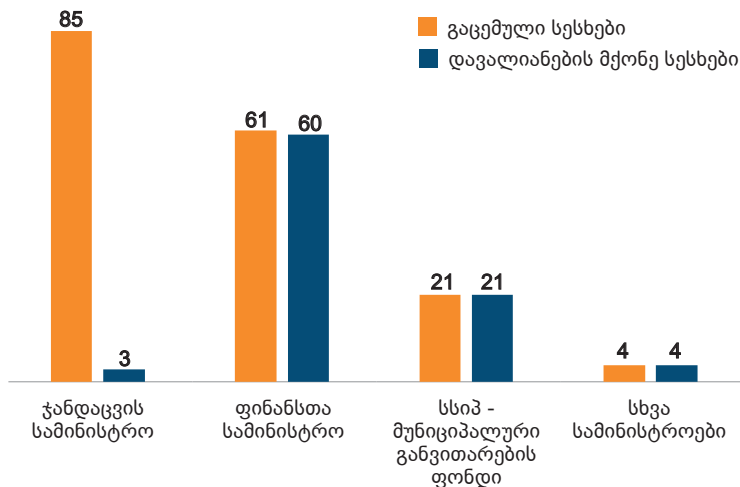
ფინანსურ აქტივებსა და მათზე ოპერაციებში აღირიცხება ისეთ ბენეფიციარებზე (საწარმოებზე) გაცემული სესხები, რომლებიც რეგულარულად იღებენ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსებას საოპერაციო ხარჯებისა და მათ ბალანსზე რიცხული ვალდებულებების მომსახურების დასაფარად. აღნიშნული თავის მხრივ საწარმოების შეზღუდულ გადახდისუნარიანობასა და ვალდებულებების მომსახურების პროცესში სახელმწიფოს არაპირდაპირი ფორმით მონაწილეობაზე მიუთითებს.

მიზანშეწონილია, ფინანსთა სამინისტრომ შეიმუშაოს საგარეო საკრედიტო წყაროებიდან მობილიზებული რესურსის გადასესხების პოლიტიკა/პოლიტიკის დოკუმენტი, რომელშიც აისახება გადასესხების პროცესის სრული ციკლი. ასევე, მიზანშეწონილია, სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიურ ანგარიშს თან ერთვოდეს დეტალური ინფორმაცია გადასესხებულების პორტფელში განხორციელებული ცვლილებებისა და პორტფელის საბოლოო მდგომარეობის შესახებ.

შიდა საბიუჯეტო სესხების სახით სულ გაცემულია 173.6 მლნ ლარი, რომლებზეც დარიცხული ჯამური დავალიანება 381.1 მლნ ლარს შეადგენს. 171 საბიუჯეტო სესხიდან 82 სესხი სარგებლობს საშეღავათო პერიოდით, 88 - ვადაგადაცილებაშია, ხოლო 1 სესხის ფარგლებში არ ფიქსირდება ვადაგადაცილება. მოცემულ 88 სესხზე დარიცხული დავალიანების 56.4% პირგასამტეხლოზე, 36.9% სესხის ძირ თანხაზე, ხოლო 6.7% პროცენტის ხარჯზე მოდის.

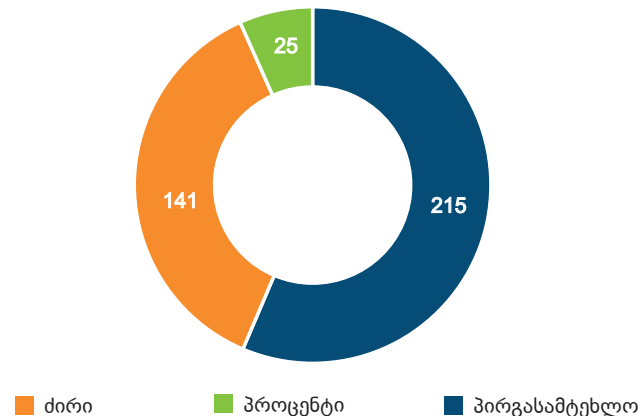

დიაგრამა 18. საბიუჯეტო რესურსიდან სულ გაცემული და მათ შორის ვადაგადაცილებული სესხების რაოდენობა სესხის გამცემი უწყებების მიხედვით - 2022 წ.

გარკვეულ შემთხვევებში, სესხის გამცემი უწყებების მიერ არ ხდება კანონმდებლობით განსაზღვრული ინფორმაციის მიწოდება ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სამსახურისთვის, რაც სესხების

დიაგრამა 19. 2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ვადაგადაცილებულ საბიუჯეტო სესხებზე არსებული დავალიანების სახეები - 2022 წ. (მლნ ლარი)

ერთიან რეესტრში ასახულ ინფორმაციაში იწვევს მნიშვნელოვანი ხასიათის უზუსტობებს. კერძოდ, აუდიტის სამსახურის მიერ იდენტიფიცირებულ იქნა:

სსიპ - მუნიციპალური განვითარების ფონდის ორი სესხი, რომლებზეც ძირი თანხა დაფარულია, თუმცა 2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით რეესტრში აღრიცხულია როგორც აქტიური სესხი.

2022 წლის დეკემბერში ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციაზე“ საბიუჯეტო რესურსიდან გაიცა 230 მლნ ლარის ოდენობის სესხი, რომელიც 2023 წლის 5 მაისის მდგომარეობით რეესტრში აღრიცხული არ არის.

ჩაკონკრეტოვდა

ფინანსთა სამინისტროს:

საბიუჯეტო რესურსიდან გაცემული სესხების რეესტრის სრულფასოვანი წარმოებისთვის, ფინანსთა სამინისტრომ შეიმუშაოს მექანიზმი, რომელიც უზრუნველყოფს სახელმწიფო ხაზინის ინფორმირებულობას ბიუჯეტიდან სესხის გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების თაობაზე.

5.3 აქციები და სხვა კაპიტალი

2022 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით „აქციები და სხვა კაპიტალის“ მუხლით შემოსულობების მიღება დაგეგმილი არ იყო. მიუხედავად ამისა, წლის განმავლობაში აღნიშნულ კომპონენტში მობილიზებულმა თანხამ 1 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც 0.2 მლნ ლარი 2022 წელს გაყიდული საწარმოს წილებიდან იქნა მიღებული, ხოლო 0.8 მლნ ლარი - წინა წლებში გაყიდული წილებიდან.

რაც შეეხება „აქციები და სხვა კაპიტალის“ მუხლის ზრდას, ამ კუთხით მიმართული 12.1 მლნ ლარიდან 10.7 მლნ ლარი დაიხარჯა თავდაცვის სამინისტროს სსიპ - დელტას მიერ ორი კომერციული საწარმოს წილის შესყიდვაზე, ხოლო 1.4 მლნ ლარი ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ - ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტოს მიერ ვენჩურული საინვესტიციო ფონდის კაპიტალში შენატანზე.

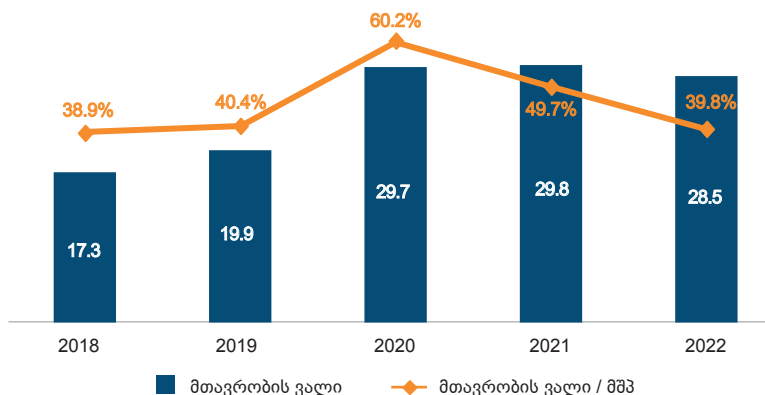

6. მთავრობის პაღი

6.1 მთავრობის პაღი

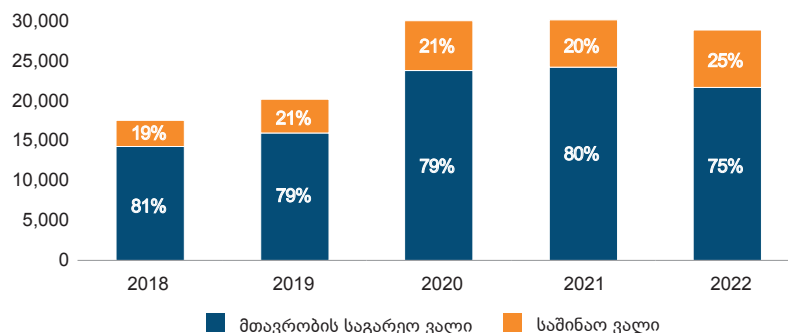
2022 წლის ბოლოს მთავრობის ვალის მოცულობამ 28.5 მლრდ ლარი შეადგინა, რაც 2021 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით 4.3%-ით (1.3 მლრდ ლარით) შემცირდა და მშპ-ს 39.8% შეადგინა. ვალის მოცულობაზე გავლენა იქონია ეროვნული ვალუტის გამყარებამ და ახალი სესხების აღება. კერძოდ, ეროვნული ვალუტის გამყარების შედეგად ვალის ნაშთი 4.2 მლრდ ლარით შემცირდა, ხოლო ახალი ვალების აღებით 3.0 მლრდ ლარით გაიზარდა (საშინაო ვალი - 1.3 მლრდ ლარით; საგარეო ვალი - 1.7 მლრდ ლარით).

დიაგრამა 20. მთავრობის ვალის ნაშთის მოცულობა (წლის ბოლოს) და მისი ფარდობა შესაბამისი წლის მშპ-სთან (მლრდ ლარი; %)

საგარეო ვალის წილი მთავრობის ვალში შემცირების ტენდენციით ხასიათდება და 2022 წლის ბოლოს არსებული მდგომარეობით 75.0%-ია, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან (80.4%-თან) შედარებით 5.4 პ.პ.-ით ნაკლებია. საგარეო ვალის წილის შემცირების მიუხედავად, მთავრობის ვალის მოწყვლადობა ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვლილების მიმართ კვლავ მაღალია.

დიაგრამა 21. მთავრობის საგარეო და საშინაო ვალის წილი მთავრობის ვალში (მლნ ლარი; %)

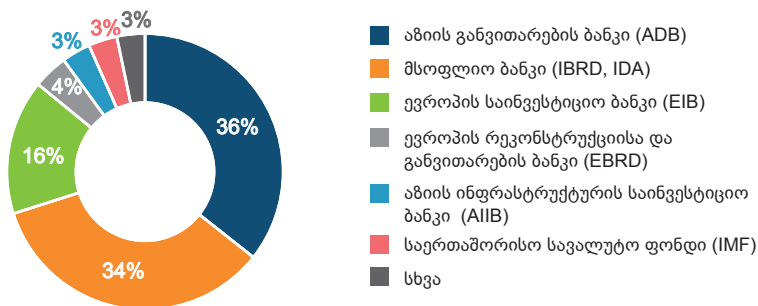

6.2 მთავრობის საგარეო ვალი

მთავრობის საგარეო ვალის მოცულობამ 2022 წლის ბოლოს 21.4 მლრდ ლარი შეადგინა, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით 10.7%-ით (2.6 მლრდ მლნ ლარით) ნაკლებია. აღნიშნულ შემცირებაში ლარის გამყარების ეფექტმა 4.2 მლრდ ლარი შეადგინა.

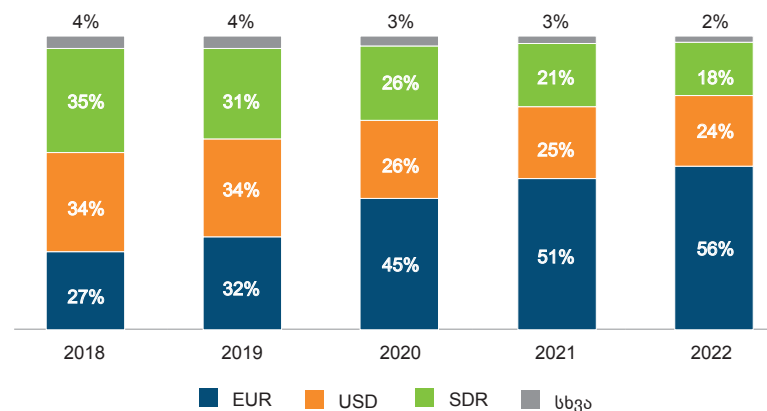
2022 წლის ბოლოს არსებული მდგომარეობით, მთავრობის საგარეო ვალის პორტფელში უდიდეს ნაწილს - 15.7 მლრდ ლარს (მთლიანი საგარეო ვალის პორტფელის 73.5%) მრავალმხრივი კრედიტორებისგან აღებული სესხები წარმოადგენს. მრავალმხრივი კრედიტორებს შორის უმსხვილესია აზიის განვითარების ბანკი (ADB) (5.6 მლრდ ლარი, მთლიანი მრავალმხრივი კრედიტის მოცულობის 36%) და მსოფლიო ბანკი (WB) (5.4 მლრდ ლარი, მთლიანი მრავალმხრივი კრედიტის მოცულობის 34%).

დიაგრამა 22. მთავრობის საგარეო ვალის კომპონენტები კრედიტორების მიხედვით (მლრდ ლარი; %)

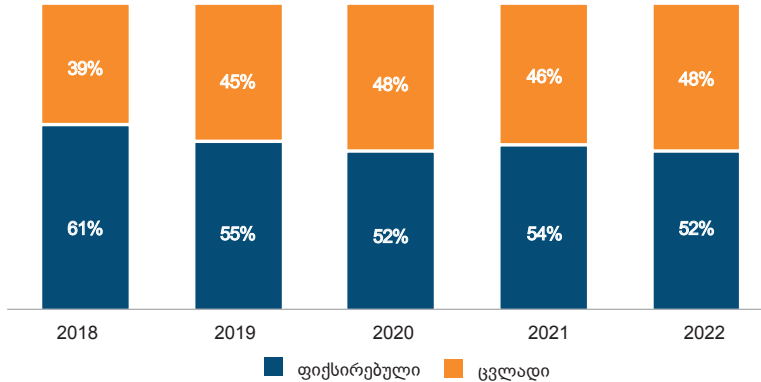

2022 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, მთავრობის საგარეო ვალის პორტფელი შედგება 5 სხვადასხვა ვალუტაში დენომინირებული სესხებისგან. აღსანიშნავია, რომ უკანასკნელ წლებში საგარეო სესხების სავალუტო სტრუქტურა მნიშვნელოვნად შეიცვალა. კერძოდ, შემცირდა დოლარსა და SDR-ში დენომინირებული ვალდებულებების წილი, ევროში აღებული ვალდებულებების წილი კი 2018 წელთან შედარებით გაორმაგდა და 56%-ს გაუტოლდა.

დიაგრამა 23. მთავრობის საგარეო ვალის სტრუქტურა ვალუტების მიხედვით (%)

დიაგრამა 24. მთავრობის საგარეო ვალის ნაშთი საპროცენტო განაკვეთის სახეების მიხედვით (%)

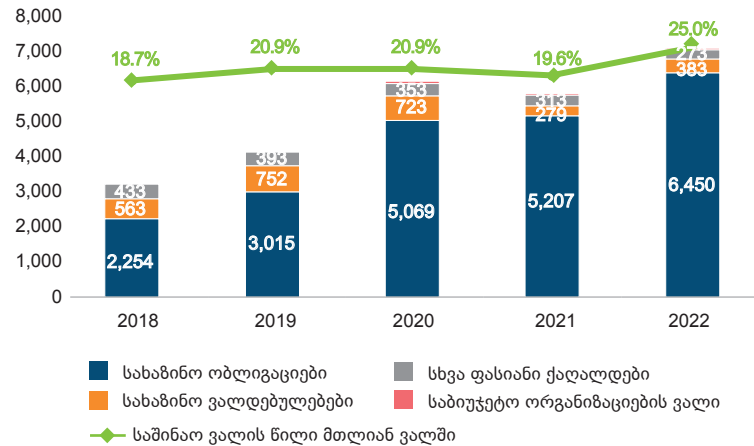

უკანასკნელ წლებში ზრდადი ტენდენციით ხასიათდება საკრედიტო პორტფელში ცვლადი საპროცენტო განაკვეთის მქონე სესხების წილი. 2018 წელთან შედარებით 8.7 პ.პ.-ით გაიზარდა ცვლადი საპროცენტო განაკვეთების მქონე სესხების წილი და 2022 წლის ბოლოს 48% შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ ვალის მართვის სტრატეგიით, 2026 წლისთვის ცვლადი განაკვეთის მქონე სესხების წილი მთლიან პორტფელში არ უნდა აღემატებოდეს 50%-ს.

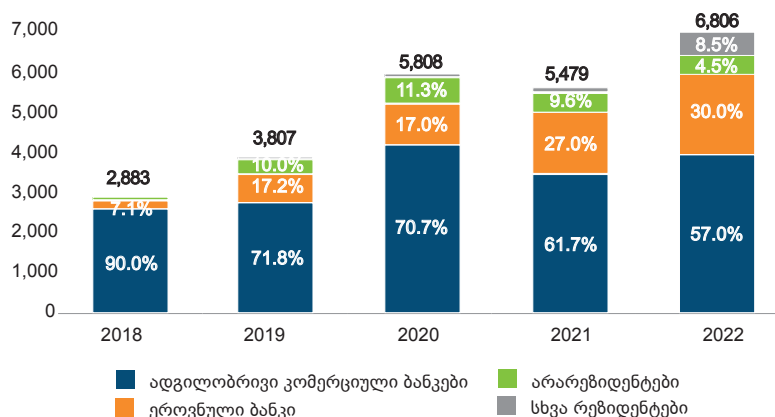
6.3 მთავრობის საშინაო ვალი

2022 წელს მთავრობის საშინაო ვალი წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით 1.3 მლრდ ლარით გაიზარდა და 7.1 მლრდ ლარს გაუტოლდა. აღნიშნული ზრდა სახაზინო ფასიანი ქაღალდების მოცულობის ზრდამ განაპირობა. საშინო ვალის ნაშთის ზრდისა და საგარეო ვალის ნაშთის კლების შედეგად, საშინაო ვალის წილი მთავრობის მთლიან ვალში 2021 წელთან შედარებით 5.4 პ.პ.-ით გაიზარდა და 2022 წლის ბოლოს 25%-ს გაუტოლდა.

დიაგრამა 25. მთავრობის საშინაო ვალის კომპოზიცია და მისი წილი მთავრობის მთლიან ვალში (მლნ ლარი)

დიაგრამა 26. სახაზინო ფასიანი ქაღალდების წილობრივი განაწილება მათი მფლობელების მიხედვით (მლნ ლარი)

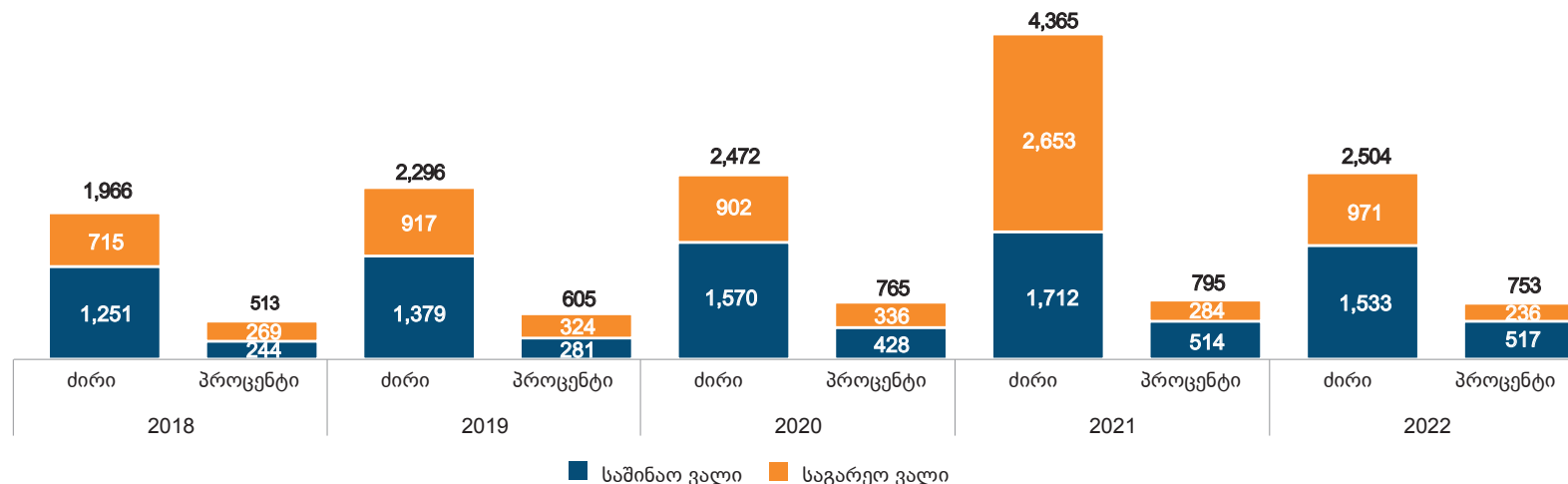

სახაზინო ფასიანი ქაღალდების ინვესტორები ძირითადად ადგილობრივი კომერციული ბანკებია, რომელთა მფლობელობაშიც 2022 წლის ბოლოს არსებული ფასიანი ქაღალდების მთლიანი პორტფელის 57.0% იმყოფება. თუმცა აღსანიშნავია, რომ ბოლო 5 წლის განმავლობაში კომერციული ბანკების წილი კლებადი ტენდენციით ხასიათდება. უკანასკნელ წლებში, მნიშვნელოვნად გაიზარდა საქართველოს ეროვნული ბანკის მფლობელობაში არსებული ფასიანი ქაღალდების წილი და 2022 წლის ბოლოს პორტფელის 30.0% შეადგინა.

6.4 მთავრობის ვალის მომსახურებისა და დაფარვის ხარჯები

2022 წელს მთავრობის ვალის მომსახურებისა და დაფარვაზე (გარდა საბიუჯეტო ორგანიზაციების ვალის მომსახურებისა და დაფარვისა) მიმართა 3.2 მლრდ ლარი, რაც ბიუჯეტის კანონით განსაზღვრული გეგმის 97.2%-ია. მთავრობის ვალის მომსახურებისა და დაფარვის ხარჯების უდიდესი ნაწილი (63%) საშინაო ვალის მომსახურებისა და დაფარვის ხარჯებზე მოდის, რომელმაც 2.1 მლრდ ლარი შეადგინა.

დიაგრამა 27. მთავრობის ვალის მომსახურებისა და დაფარვის ხარჯების დინამიკა (მლნ ლარი)

ჩაკომენდასია

ფინანსთა სამინისტროს:

- სხვადასხვა რისკ-ფაქტორების მიმართ მთავრობის ვალის მოწყვლადობისა და მისგან მომდინარე რისკების სრულფასოვანი ანალიზისა და მართვისთვის, მიზანშეწონილია, „მთავრობის ვალის მდგრადობის ანალიზი“ განხორციელდეს საერთაშორისო სავალუტო ფონდისა და მსოფლიო ბანკის განახლებულ მეთოდოლოგიაზე დაყრდნობით;
- მთავრობის ვალის მართვის სტრატეგიაში წარმოდგენილი მიმართულებების საბიუჯეტო პროცესში უკეთ ინტეგრირებისთვის, მიზანშეწონილია, სტრატეგიის განახლება განხორციელდეს შემდგომი წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის პროექტის საბოლოო ვარიანტის წარდგენამდე;
- მთავრობის ვალის მართვის სტრატეგიის ხარისხობრივი გაუმჯობესებისთვის, მიზანშეწონილია, დოკუმენტის შემდგომი განახლების პროცესში მხედველობაში იქნეს მიღებული შემდეგი საკითხები:
 - დოკუმენტში წარმოდგენილი მიმართულებები და მიზნობრივი ნიშნულები თანხვედრაში იყოს დოკუმენტის არეალსა და მიზნებთან
 - სტრატეგია მოიცავდეს ვალის მომსახურების ხარჯების შეფასების ინდიკატორ(ებ)ს და სტრატეგიით განსაზღვრული მიზნობრივი მაჩვენებლების პოტენციური გავლენის შეფასებას ამ ინდიკატორ(ებ)ზე.

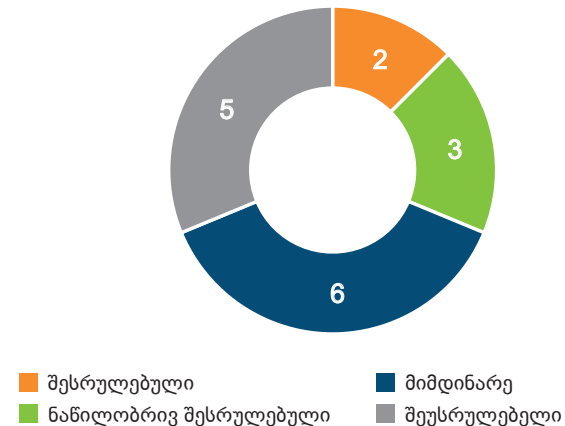

7. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ გასაშუალო ჩაქომაენდაცობის შესრულების მდგომარეობა

2022 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშს თან ახლავს ინფორმაცია „სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშის შესახებ მომზადებულ მოხსენებაში წარმოდგენილი შენიშვნებისა და რეკომენდაციების საბიუჯეტო პროცესში გათვალისწინების შესაძლებლობის თაობაზე“ მთავრობის N1842 განკარგულებით განსაზღვრული სამოქმედო გეგმის შესრულების შესახებ.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ მომზადებულ მოხსენებებში 2018-2021 წლების სახელმწიფო ბიუჯეტების შესრულების წლიური ანგარიშების შესახებ გაიცა 16 რეკომენდაცია. არსებული მდგომარეობით, სრულად ან ნაწილობრივ შესრულებულია 5 რეკომენდაცია, ხოლო 6 რეკომენდაცია მიმდინარეა.

დიაგრამა 28. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ 2018-2021 წლების სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშის შესახებ მოხსენებაში გაცემული რეკომენდაციების შესრულების მდგომარეობა

www.sao.ge
www.budgetmonitor.ge